

A csehszlovák Központi Tudományos Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ feladatai a hatodik ötéves tervben

A szerző Ukoly UVTEI v šesté pětiletce c. cikkét (Technická knihovna 1976. 1. no. 1-5. p.) TARR Lászlóné tömörítette.

A csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottsága 1974 novemberi ülésén jóváhagyott hatodik ötéves terv irányelvei, konkrét feladatai és céljai utmutatásul szolgálnak a tudományos tájékoztatás országos rendszerének továbbfejlesztéséhez és az 1973-ban kiadott 20. számú kormányrendelet értelmében a tájékoztatási rendszer továbbfejlesztéséhez is. A tudományos tájékoztatási rendszer fontos része az országos tudományos és műszaki politikának. A hatékony, országosan integrált tudományos tájékoztatási rendszer kialakításának és megfelelő hatékonyságának biztosítása érdekében tovább kell fejleszteni a szervezeti előfeltételeket. A tudományos tájékoztatás ágazati szakközpontjainak biztosítani kell a fejlesztéshez szükséges lehetőségeket. Fejleszteni kell az egész tájékoztatási rendszer állományát, meg kell teremteni az előfeltételeket a gépi feldolgozás megindításához, a tájékoztatási központokat el kell látni megfelelő technikai berendezésekkel, s végül gondoskodni kell a tájékoztatás területén dolgozók képzéséről és továbbképzéséről, valamint az információt használók képzéséről is.

Csehszlovákia feltételeit figyelembe véve nem látszik célszerűnek beszerezni és feldolgozni a tudományos tájékoztatás területén szerte a világon megjelenő összes tájékoztatási forrásanyagot. Széleskörű nemzetközi együttműködést és munkamegosztást kell kialakítani, elsősorban a szocialista országokkal. Csehszlovákiának aktivan részt kell venni a KGST-tagállamok Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszerének munkájában, de ugyanakkor teljes mértékben fel kell használnia az UNISIST, az INIS és az egyéb nemzetközi rendszerekkel való együttműködés lehetőségeit.

A Tudományos, Műszaki és Gazdasági Információs Központ (Ustredi vedeckotechnické a ekonomické informaci, /UVTEI/ Praha) központi szövetségi jellegű intézményként a Műszaki és Beruházási Minisztérium hatáskörébe tartozik. A hatodik ötéves terv folyamán munkájában a hangsúlyt a következő tervfeladatok megoldására kívánja helyezni:

- az automatizált tudományos tájékoztatás és információterjesztés egységes rendszerének kiépítése, más hazai és külföldi automatizált tájékoztatási rendszerekkel a kompatibilitás biztosítása;

- az országos műszaki politika irányításához szükséges megfelelő tanulmányok készítése és a normatívákat tartalmazó tervek rendszerének kialakítása.

Az elsőként említett feladat szerint, kapcsolódva az ötödik ötéves tervidőszakban elért eredményekhez, tovább kell folytatni az egész tájékoztatási rendszer szervezésének tervezését, a technikai felszereltség megoldását és az egységes technológia kialakításával összefüggő munkákat. Ezeknek alkalmazásával az ágazati szakközpontokban meg kell teremteni annak előfeltételeit, hogy Csehszlovákiában kialakuljon a tudományos tájékoztatás egységes integrált automatizált rendszere.

A hatodik ötéves terv időszakában meg kell oldani, hogy a tudományos információk feldolgozása és terjesztése egy központi bázisszervben kidolgozott módszer alapján a rendszeren belül működő valamennyi intézménynél egységesen valósuljon meg. E célból ún. technológiai gócokat (csomópontokat) kell kialakítani, amelyek azt a célt szolgálják, hogy az adott szakterület számára a releváns bemeneti és kimeneti információkat feldolgozzák. Ugyanakkor ezek a technológiai gócok összekötő szerepet játszanának a tájékoztatási intézmény és a rendszer központi szerve között.

A következő tervfeladat: kidolgozni a tudományos tájékoztatás fejlesztésének prognózisát a hetedik és a nyolcadik ötéves tervek időszakára. Az országos technikai, politikai irányítás számára tervtanulmányokat kell kidolgozni, melyek javaslatokat és intézkedéseket tartalmaznak a népgazdaság egyes területein a tájékoztatási tevékenység fejlesztésére.

A Tudományos, Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ, a CsKP KB határozata és az ezt követő 174/1974. számú kormányrendelet értelmében a hatodik ötéves tervben a következő konkrét feladatok megoldását tervezi:

A tájékoztatástudományi kutatás és fejlesztés területén:

- az informatika területén folyó elméleti és alkalmazott kutatások és azok továbbfejlesztésének országos koordinálása;
- az egész tájékoztatási rendszer számára rendszeres módszertani és tanácsadó tevékenység szervezése;
- a rendszer számára a jogi szabályzatok és irányelvek elkészítéséhez és kiadásához szükséges alapanyagok előkészítése;
- a tájékoztatási intézmények központi nyilvántartásának megszervezése;
- az informatika területére vonatkozó normatívák és az informatika terminológiájával összefüggő kérdések kidolgozása;
- osztályozási kutatások folytatása, elsősorban az ETO-val kapcsolatban;
- ágazati bibliográfiai tájékoztatási központ létrehozása az informatika számára;
- az országos tájékoztatási politika programjának keretén belül készült kutatási jelentések számára tároló központ szervezése.

A tudományos és gazdasági tájékoztatás területén:

Keresztszektör- és ágazatközi jellegű tervtanulmányok összeállítása a következő területeken:

- gazdasági és technikai fejlesztés prognózisa,
- a tudományos-műszaki fejlődés gazdaságtana és irányítása,
- az iparpolitika tendenciái és eredményei,
- az energetikai és nyersanyaggazdálkodás,
- a népgazdaság kemizálása,

- a környezetvédelem és az életkörülmények kialakítása,
- a népgazdaság fejlődésének hatékonysága és az életszínvonal problémái,
- a gazdasági fejlődés mutatói külföldön,
- tájékoztató jelentések a világ technikai eredményeiről,
- a nemzetközi szervezetek anyagai,
- a tudomány és a technika fejlődésének előfeltételei,
- a színopszis és a trend,
- a tájékoztatás a tudományos-műszaki együttműködés területén.

A központi műszaki technikai bázis kialakítása területén:

Ezen a területen valamennyi tevékenység "Az egységes csehszlovák automatizált tájékoztatási rendszer kialakítása" tervfeladat megoldására irányul. A megoldáshoz a következő részfeladatok elvégzése szükséges:

- a központi műszaki bázis számára megfelelő épületek biztosítása,
- a központi műszaki bázis ügymenetének eddig külső számítástechnikai rendszerben való feldolgozása helyett az EC 1040 típusú saját rendszerrel való megoldása.

Az egész feladat megoldása négy szakaszban történik és ehhez a következő szakmai problémákat kell megoldani:

- a központi technikai bázisrendszer kapcsolatainak és fejlesztésének megtervezése,
- a csehszlovák tudományos tájékoztatási rendszer keretén belül központi specializált információs rendszerek kiépítése,
- a tudományos-műszaki fejlesztés számára olyan specializált rendszerek létrehozása, amelyek kompatibilisek az országos automatizált iránítási rendszerekkel,
- a tudományos tájékoztatás ágazati rendszerének integrálása, a technikai bázisrendszer egységes technológiájának és a műszaki eszközöknek fokozatos bevezetése útján,
- az NTMIR nemzetközi központi katalógusrendszer alapján a külföldi periodikumok központi katalógusainak kiépítése,
- a csehszlovák könyvtárak állománygyarapítási politikájának koordinálása,
- a SOKRATUS-rendszer kiépítésének befejezése,
- az AKVIS automatizált könyvtári kölcsönzési és tájékoztatási rendszer kidolgozása,
- az informatika tájékoztatási rendszerének kiépítése,
- a csehszlovák népgazdaság számára az adatbázisok racionális kihasználásának központi biztosítása,
- a csehszlovák tudományos tájékoztatási rendszeren belül olyan repográfiai normatívák, tervezési és technológiai eljárások kidolgozása, amelyek ugyanakkor kompatibilisek a nemzetközi tájékoztatási rendszerek hasonló tevékenységével,

- a központi műszaki adatbank bázis-rendszer megtervezése és létrehozása, és kompatibilis technológiai eszközök alapján való egységesítése.

Az Állami Műszaki Könyvtár a Központ szervezeti egységeként működik és a hatodik ötéves terv időszakában, mint a műszaki könyvtári hálózat központja, a hagyományos könyvtári feladatok - állományalakítás, feldolgozás, katalógusok szerkesztése, állományfelhasználás, központi doku-

mentációs állomány építése, kutatási jelentések és disszertációk központi nyilvántartása, fordítások központi nyilvántartása, módszertani anyagok kiadása, a központi katalógus kezelése stb. - ellátásán kívül a legnagyobb hangsúlyt a következő feladatok megoldására kívánja fektetni:

"Az automatizált könyvtári, kölcsönzési és a felszólítási rendszer" tervfeladat megoldására; a csehszlovák központi szakosított tudományos tájékoztatás rendszerének kiépítésére; a műszaki könyvtári hálózat egységes módszertani irányításának megoldására; a műszaki irodalom bibliográfiai központja, valamint a tájékoztató és referenz szolgálat funkcióinak ellátására; a műszaki könyvtári hálózatban bevezetendő új munkamódszerek kidolgozására; az állami műszaki könyvtárak állományfelhasználásának koordinálására; a csehszlovák gyártmányokról nyújtandó tájékoztató szolgálat megszervezésére; a nemzetközi cégirodalom és a tudományos-műszaki fordítások területén a NTMIR keretén belül a nemzeti tájékoztatási bázisszerv feladatainak ellátására a termelési vállalatok, kutató- és fejlesztési intézmények, valamint a főiskolák igényei alapján rechneres és témadokumentációk, szemlék összeállítására.

A tájékoztatási dolgozók továbbképzése és az információhasználók képzése területén olyan specializált intézményeket kell létrehozni, amelyek a tájékoztatási dolgozók képzésének, továbbképzésének és az információhasználók képzésének valamennyi kérdésével foglalkoznak. Ehhez fel kell használni a hazai és a nemzetközi tapasztalatokat és figyelembe kell venni a tudományos tájékoztatás várható fejlődését. Fejleszteni kell a továbbképzés módszertanát, ki kell dolgozni az új tanterveket és taneszközöket. A szocialista országokkal két- és többoldalu együttműködést kell kialakítani. A továbbképzést úgy kell megszervezni, hogy az az iskolai oktatás rendszeréhez kapcsolódjon.

A nemzetközi együttműködés területén a Központ a legnagyobb hangsúlyt azokra a feladatokra összpontosítja, amelyek összefüggnek a sokoldalu együttműködési megegyezésekkel. Különös aktivitással vesz részt a KGST-tagállamok NTMIR tevékenységében. Kétoldalu együttműködést kíván kialakítani a szocialista országokkal, de különös gonddal foglalkozik a cseh és a szovjet tudományos tájékoztatási rendszer együttműködésének programjával.

A Központ ellátja a nemzetközi szervezetekben betöltött tagsággal összefüggő feladatokat, valamint a Francia Tudományos és Műszaki Dokumentációs Központ, az Interkamera és a tudományos műszaki propaganda területén is számos feladatot old meg.